

Поклоничко путовање ученика Војне гимназије

НА ИЗВОРУ ПРАВОСЛАВЉА

Две групе ученика 36. класе Војне гимназије, средином јула и почетком августа, боравиле у петодневној посети Светој Гори и манастиру Хиландару. Поклоничка путовања организују се по завршетку прве године похађања верске наставе у тој школи и представљају неку врсту обједињеног духовног, спортског и војничког подухвата.

Ећ другу годину заредом ученици Војне гимназије, са својим вероучитељем ђаконом Јованом Бабићем, одлазе на поклоничко путовања на Свету Гору Атонску. За разлику од прошле године када је путовала само једна група од тридесетак ученика, овог пута су, због повећаног интересовања ученика и њихових професора, организоване две петодневне посете, средином јула и почетком августа.

Ученицима 36. класе Војне гимназије на овим путовањима придружили су се и студенти Војне академије – њих девет које је предводио поручник мр Негован Иванковић, пуковник Стевица Карапанџин из Управе за људске ресурсе Генералштаба који је задужен за традиције и верска питања у Војсци Србије, и Петар Радовић, професор латинског језика и разредни старешина једног од одељења у 36. класи. Занимљиво је да су сви они, као и ђакон Јован, некадашњи ученици Војне гимназије. Треба истаћи и то да су учесници поклоничког путовања сами сносили све трошкове.

После дводневног боравка у Хиландару, обиласка српских православних светиња, пиргова краља Милутина и светог Саве, ризнице и бројних капела ван манастирског здања, те учешћа у богослужењима, осморица ученика и два студента изразили су жељу да се крсте потпуним потапањем у воду, по изворној хришћанској пракси, која се и данас примењује у Хиландару у вршењу те свете тајне. Била је то најбоља увертира у оно што их је тек чекало.

– Поклоничко путовање на Свету Гору организујемо по завршетку прве године похађања верске наставе у Војној гимназији. То је нека врста обједињеног духовног, спортског и војничког подухвата, при којем се ти млади људи, на најбољи начин, уверавају у сопствене способности и зближавају. То путовање, наиме, изискује немале физичке напоре, посебно ако узмемо у обзир излазак на Атос, врх Свете Горе на висини од 2.033 метра, и успон дуг готово 18 километара – каже отац Јован.

Трећег дана, после јутарње молитве у Хиландару, поклоници су обишли Кареју, административни центар Свете Горе и посетили скит светог Андреја Првозваног, где су били гости грчких монаха, код којих су наишли на веома топао и братски пријем, уважавање и поштовање. Наравно, обишли су и посницу светог Саве, која је изазвала нарочито одушевљење.

– Та посета оставила је посебан утисак на све ученике, нарочито сусрет са најстаријом православном иконом српског народа Богородицом Млекопитатељицом из трећег века. Из чувене Каруље, олтара Свете Горе, кренули смо на подухват који је подразумевао целодневно уснијање, од морске површине до врха православља, где смо преноћили под ведрим небом, у врећама за спавање. Био је то посебан доживљај за те момке који до тада нису извели тако захтеван марш. Важно је да смо сви до једног,

неко раније, а неко касније, стигли на врх – каже ђакон Јован.

Сутрадан, у рану зору, поклоници су били награђени за свој труд. У цркви Преображења Господњег на Атосу, литургије су служили са првом групом хиландарски јеромонах Серафим, а са другом хиландарски први епитроп јеромонах Методије. Саслуживали су им домаћин путовања, јерођакон Доситеј Хиландарц и ђакон Јован Бабић. На литургији су се сви причестили и тиме употпунили духовну димензију подвига који су учили освајањем врха православља. ■

Душан ГЛИШИЋ

Осам деценија од смрти др Арчибалда Рајса

ОБНОВЉЕН СПОМЕНИК ВЕЛИКОМ ХУМАНИСТИ

У склопу програма обележавања 80. годишњице од смрти светски познатог криминолога и хуманисте др Арчибалда Рајса у Београду је обновљен споменик овом великом пријатељу српског народа, подигнут августа 1931. године у Топчидерском парку

Један од најзначајнијих криминолога свога времена, др Рудолф Арчибалд Рајс рођен је 8. јула 1875. у немачкој покрајини Баден. Након стицања доктората у Швајцарској, радио је као асистент на Универзитету у Лозани да би 1906. године добио звање ванредног професора криминалистике. Оснивач Института за техничку полицију и криминалистику, на позив српске владе, септембра 1914. године долази у Србију, где упознаје холандског лекара Аријуса ван Тинховена, који је раније отпочео истраживање ратних злочина почињених над цивилним становништвом почетком Првог светског рата.

Придружујући се др Тинховену, Рајс је саслушвао аустријске заробљенике, отварао гробове, испитивао рањенике, улазио у куће и изводио различита техничка испитивања на лицу места. Резултати његовог истраживања и анкете спроведене на терену имали су огроман ефекат у свету, приморававујући до тада незаинтересовану светску јавност да се суочи са злочинима војске Аустроугарске монархије.

Од самог почетка Рајс је фасцинирао српски сељак, војник и његово држање у несрећи, поразу и победи. Чврстина српског војника, његов величанствени менталитет и непоколебљиви дух, утицали су да се др Рајс трајно веже за Србију и њену војску, с којом се повлачио и преко Албаније. Приврженост истини испољавао је својим упорним ангажовањем на помоћи српским избеглицама, збрињавањем српске сирочади у Швајцарској и слањем помоћи становништву окупираних Србије.

Доласком на Солунски фронт, др Рајс се до те мере сродио са српским бићем да је постао његов нераздвајни део. Касније је за своје ангажовање добио и медаљу за храброст, коју је заслужио неуморним обилазцима трупа, присуством и на најопаснијим местима, где је сву пажњу усмеравао на војника. И поред многих награда и признања, које је добио за пожртвован рад, др Рајс увек је истицао да му је захвалност српског народа највећа награда за све што је учинио у његовим тешким данима.

После пробоја Солунског фронта, на коме је провео две године, све до ослобођења Београда, др Рајс је у свим местима кроз која је пролазио обављао увиђаје о злочинима у окупираним подручјима и директно омогућио да се сазна истину о злочинима.

Завршетак рата није значио крај његове мисије. Своју обавезу да резултате анкете о злочинима уобличи у званичне извештаје за предстојеће међународне мировне преговоре, извршио је с истом оном доследношћу с којом је обавио истраживања на терену. Поред тога, радио је у Министарству унутрашњих дела, где је основао двогодишњу полицијску школу, којом је у почетку и управљао.

Не губећи популарност у народу ни после повлачења с јавне сцене, др Рајс је 1928. године написао познати политички тестамент, апел „Чујте Срби“, својеврсну критику српске нарави и збивања у послератном периоду.

Смрт др Рудолфа Арчибалда Рајса 8. августа 1929. била је неочекивана. После вербалног дуела и оштре критике ратних профитера, који су ратне године провели у иностранству, далеко од народа и његових мука, др Рајс пао је убијен речима које није могао да преболи.

Доктор Рудолф Арчибалд Рајс сахрањен је на Топчидерском гробљу, док је његово срце, по тестаментарној жељи, похрањено у споменичком комплексу на Кајмакчалану. ■

Д. ГЛИШИЋ

